

Bibliographic Data

Author	ဘရှင် ၊ ဗိုလ်မှူး	BA SHIN , Col.	Ba Rhan‘ , Buil‘ mhu"	Art. BS0010
Article Title	ပျူပဒေသရာဇ် ခေတ် Pyu Feudal period Pyu padesara-j ‘ khet			
Title (Book/Serial)	အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ Myanmar before Anawrahta			
Issue and Volume				
Edition	3rd ed.			
Place/ Publisher	မိုးမင်းစာပေ Momin Sarpay			
Distributor	အင်းဝစာပေတိုက် Innwa book			
Ed. Date	1998			
Pagination	p. 73 - 107			
Annotation	These articles are chapters from Pyinya Tasaung Sarsaung. They relate Myanmar history before Anawrahta (pre-1044 AD). These articles were first published in a book under the title "Myanmar before Anawrahta's period" published by Bagan Publishing House in 1971. The third edition was published by Momin Sarpay and distributed by Innwa Publishing House in 1998. This article is one chapter in the book, and describes the second Pyu dynasty with Pyu capital city Thayekhitaya or Srikshetra. The Pyu had a developed civilization and their artifacts were excellent. They were civilized, but their kings were weak in defending their country. The Pyu king was overthrown by the Nansaw in AD 832.			
Subject Terms	1. Myanmar - History - Second Pyu Period (AD 500 - 832) , (5 - 9 Century) 2. Pyu 3. Culture - Pyu			
Key Words	1. Srikshetra 2. Beikthano (Vishnu)			

အပိုင်း (၄)

ပျာပဒေသရာဇ်ခေတ်

သမိုင်းဦးဘုံမြေခေတ်မှ ပဒေသရာဇ်ခေတ်သို့

ကူးပြောင်းမှု ပြဿနာ

ပျူခေတ်အကြောင်းကိုမဆိုမီ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အရှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံတို့တွင် လူနေမှုဘဝသည် ပဒေသရာဇ်ခေတ်သို့ ပြောင်းလဲ ခဲ့ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အချက်နှစ်ချက်ကို ဖော်ပြလိုသည်။ ပထမ အချက်မှာ ဤဒေသလူ့သမိုင်းတွင် သမိုင်းဦးဘုံမြေခေတ်မှ ပဒေသ ရာဇ်ခေတ်သို့ တိုက်ရိုက်ပြောင်း လာခဲ့ရသလော၊ စပ်ကြားတွင် ဥရောပနိုင်ငံမှာကဲ့သို့ ကျေးပိုင်ကျွန်ပိုင်စနစ် ရှိခဲ့သလော ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ပဒေသရာဇ်စနစ် ပေါ်ပေါက် လာပုံမှာ ကျေးပိုင် ကျွန်ပိုင် စနစ်တွင်မှ သို့မဟုတ် ယင်းစနစ်၏ ပယောဂယှဉ်မှုဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းလော၊ သို့မဟုတ် မည်သို့ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သနည်း။

ကျွန်လူတန်းစား

ပုဂံခေတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ကျွန်လူတန်းစား အတန် များများရှိကြောင်း အခိုင်အမာသိရသည်။ ပျူခေတ်ပျက်စဉ် (၈၃၂- အေဒီ)က နန်ကျောက်တို့သည် ပျူအများကို သုံးအဖြစ်ဖမ်းသွား၍ ကျွန်အဖြစ်စေထား ကြောင်းသိရသည်။ ပျူအထက်တန်းလွှာတို့တွင် ကိုယ်လုပ်ကျွန်များရှိ ကြောင်းလည်း သိရသည်။ ဤထက်စော၍ ကျွန်လူတန်းစား ရှိ မရှိကို အထောက်အထား အခိုင်အမာနှင့်

မသိရသေးပေ။ သို့သော်ပုဂံနှင့် ပျူခေတ်တို့တွင် ကျွန်ရှိသည်ကို ထောက်၍ ပဒေသရာဇ်ခေတ်ဦး အစပိုင်းဖြစ်သော ကြေးခေတ်တွင် လည်းကောင်း၊ လယ်ယာစပါး စိုက်ပျိုးမှုကို သိရှိလာပြီးနောက် ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုမှ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုသို့ ကူးပြောင်းသည့်ကာလတို့တွင် ကျွန်လူတန်းစားရှိခဲ့ပြီဟု သွယ်ဝိုက်၍ ယူဆနိုင်ပေသည်။

အနောက်နိုင်ငံ ကျွန်စနစ်နှင့် မတူပုံ

ကျွန်လူတန်းစားပင် ရှိလင့်ကစား ပုဂံခေတ် ကျွန်တို့၏ လူမှုရေး အခြေအနေနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးအခြေအနေကိုထောက်၍ အရှေ့တောင်အာရှ ကျွန်စနစ်သည် ဥရောပနှင့် အနောက်နိုင်ငံတို့တွင် ခေတ်တစ်ခေတ်ဟု ခွဲခြားဆိုရလောက်အောင် များပြား၍ အခြား လူတန်းစားတို့က တိရစ္ဆာန်တမျှ သဘောထား ဆက်ဆံသော ကျွန်စနစ်မျိုးကား မဟုတ်ပေ။ လူလူချင်း ညှာတာမှု၊ အကြင်နာ တရား ထားတတ်မှုတို့မှာ အရှေ့တောင်အာရှသားတို့၏ ယေဘုယျ ဗီဇစရိုက်ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ပါး ကရုဏာမေတ္တာနှင့် စေတနာ အရင်းခံမှုကို ပိုမိုရင့်သန်စေသည့် ဗုဒ္ဓဝါဒ ယဉ်ကျေးမှုကို ရလာကြ သူများဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ကျွန်တို့၏ အခြေအနေများကို ထောက်၍ လည်းကောင်း၊ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော အကြောင်းများကိုထောက်၍ လည်းကောင်း၊ အရှေ့တောင်အာရှ၌ ဥရောပနှင့် အနောက်နိုင်ငံ တို့တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကျေးပိုင်ကျွန်ပိုင် စနစ်မျိုးမရှိခဲ့တန်ရာဟု ယူဆခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဒီဒွီယမှ တင်သွင်းလာသော ပဒေသရာဇ်စနစ်

ဒုတိယအချက်ဖြစ်သော ပဒေသရာဇ်စနစ် ပေါ်ပေါက်လာ ပုံအကြောင်းကို အထက်တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဖြည့်စွက် ဖော်ပြလိုသောအချက် အနည်းငယ် ရှိပါသည်။ ပြောင်းလဲ

လာသော အခြေအနေအရ ပုဂ္ဂလိကပိုင်စနစ် ပေါ်ခဲ့သည်။ ကြေးလက်နက်ပိုင်သူတို့က ကြီးစိုးလာသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒေသိက ပဒေသရာဇ်အသွင်ဆောင်သော ပဒေသရာဇ်စနစ် စတင်ခဲ့သည်။ စနစ်ဆိုသည့်တိုင်အောင် အစဉ်အလာနှင့် ထုံးတမ်းနည်းနာအရ စနစ်တကျဖြစ်သော ပဒေသရာဇ်စနစ်ဟု မဆိုသာပေ။

ဤကာလတွင် အိန္ဒိယသားများရောက်လာသည်။ သူတို့သည် ပဒေသရာဇ်စနစ်ဖြင့် နေလာခဲ့သည်မှာ ကာလကြာမြင့်ကြပြီဖြစ်သည်။ သူတို့ထံမှရရှိသော အသစ်အဆန်းဖြစ်သည့် လူမှုစီးပွားရေး အချက်အလက်တို့တွင် ဤပဒေသရာဇ်စနစ်လည်း ပါလာသည်။ ဤစနစ် လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် အရှေ့တောင်အာရှတွင် ပဒေသရာဇ်စနစ်သည် ခိုင်မြဲလာခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍လည်း အိန္ဒိယအသွင်ဆောင်သော ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံများဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို သုံးစွဲထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

လူ့ဘောင်ဘဝခေတ်ပြောင်းလဲလာပုံမှာ အနောက်နှင့် ထပ်တူမဟုတ်

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ပဒေသရာဇ်စနစ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်မှာ အခြေခံအားဖြင့်မှန်သော်လည်း စနစ်တကျဖြစ်သော ပဒေသရာဇ် စနစ်မှာမူ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ သွင်းယူလာသော စနစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

သို့ဖြစ်ရကား အရှေ့တောင်အာရှဒေသ သမိုင်းမတင်မီခေတ်နှင့် သမိုင်းခေတ်ဦးကာလအတွက် လူ့ဘောင်ဘဝနှင့် ခေတ်ပြောင်းလဲပုံသည် ဥရောပတိုက်နှင့် မြေထဲပင်လယ် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသ လူ့ဘောင်ဘဝ ခေတ်ပြောင်းလဲပုံ မျိုးနှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်သည်ဟု မမှတ်ယူအပ်ပေ။

ပျူပဒေသရာဇ်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ

သိရှိရသမျှသော အထောက်အထားများအရ ၁ရာစုအေဒီ ခန့်မှ ၉ရာစု အလယ်ပိုင်းလောက်ထိဖြစ်သော ကာလကို မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းတွင် ပျူပဒေသရာဇ်ခေတ် ကြီးစိုးခဲ့သောကာလဟု သာမန် အားဖြင့် ခေါ်ဆိုနိုင်၏။ စစ်တောင်းမြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် သံလွင်မြစ်ဝ ကျွန်းပေါ်တို့တွင် သုဝဏ္ဏဘူမိနိုင်ငံ ကုလားတန်နှင့် လေးမြို့မြစ် ဝှမ်းတွင် ဝေသာလီနိုင်ငံတို့သည် ဤပျူပဒေသရာဇ်ခေတ်နှင့်အပြိုင် ထွန်းကားခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူရန်ရှိပေသည်။

ပျူနိုင်ငံ ၂ နိုင်ငံ

၁ရာစုခန့်မှ ၉ရာစုနှစ်များ အလယ်လောက်ထိ ကြာ ညောင်းခဲ့သော ပျူပဒေသရာဇ်ခေတ်ကို အစောပိုင်းနှင့်နောက်ပိုင်း (သို့မဟုတ် ပထမပျူနိုင်ငံနှင့်ဒုတိယပျူနိုင်ငံ)ဟု နှစ်ပိုင်းခွဲခြားနိုင်၏။ အစောပိုင်းကို ၁ ရာစု ခန့်မှ ၅ ရာစုခန့်ထိဟု လည်းကောင်း၊ နောက်ပိုင်းကို ၅ ရာစုခန့်မှ ၉ ရာစုအလယ်ခန့်ထိ လည်းကောင်း ခွဲခြား သတ်မှတ်နိုင်၏။ အစောပိုင်းဖြစ်သော ပျူပထမနိုင်ငံ၏ မြို့တော်မှာ ဗိဿနိုးမြို့ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်း ဖြစ်သော ပျူဒုတိယ နိုင်ငံ၏မြို့တော်မှာ သရေခေတ္တရာဖြစ်သည်။ ပျူမြို့တော် တစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု သိရှိသတ်မှတ်ထားသော ရွှေဘိုခရိုင် ဟန်လင်းကြီး မြို့၏ ခေတ်ကာလကို အတိအကျ မဆိုနိုင်ပေ။

ဟန်လင်း ပြဿနာ

ဟန်လင်းမှာ သရေခေတ္တရာ ပျက်ပြီးနောက်မှ တည်ထောင် ခဲ့သော ပျူမြို့ဖြစ်သည်။ ဟန်တရတ်ပြည်နှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့သော ပျူမြို့မှာ ဟန်လင်း ဖြစ်သည်။ အေဒီ ၈၃၂တွင် နန်ကျောက်တို့ တိုက်ခိုက်၍ပျက်ခဲ့ရသော ပျူမြို့မှာလည်း ဤဟန်လင်းပင်ဖြစ်

တန်ရာ၏ဟု ဆရာကြီးလု(စ)က ယူဆသည်။ ဤပျူမြို့ဟောင်းသုံးမြို့တွင် တူးဖော်တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပြီးနောက် ဟန်လင်းသည် ယဉ်ကျေးမှု အချက်အလက်တို့၌ ဗိဿနိနှင့် ပို၍ နီးစပ်ကြောင်း ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကတွေ့ရှိခဲ့သည်။ အခြားအခြားသော အထောက်အထား သက်သေများကို အခြေပြုပြီးနောက် ဤပျူမြို့ကြီးသုံးမြို့ ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားခဲ့သော အစဉ်မှာ ပထမဗိဿနိ၊ ဒုတိယဟန်လင်း၊ တတိယသရေခေတ္တရာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာ ရှိသည်။ ဟန်လင်းသည် ဗိဿနိပျက်ပြီးနောက် သို့မဟုတ် ဗိဿနိခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သောမြို့ဖြစ်သည်။ ဗိဿနိနှင့် အဆက်အသွယ်များခဲ့သော မြို့ဖြစ်ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနသည် ဟန်လင်း မြို့ဟောင်းကို အတော်အတန် တူးဖော်ရှာဖွေ၍ သုတေသနပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတေသနလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ ပေါ်ထွက်လာသော အခါတွင် ဟန်လင်းအကြောင်းကို ပိုမိုသိရှိနိုင်မည်ဟု ယူဆရသည်။ ရှေးက တွေ့ရှိခဲ့ရချက်များကို ထောက်၍ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာတို့တွင် ဟန်လင်းသည် ဗိဿနိမြို့ဟောင်းနှင့် ပိုမိုနီးစပ်ကြောင်း၊ သို့သော် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာတို့တွင် ဟန်လင်းသည် ဗိဿနိ ယဉ်ကျေးမှုထက် များစွာ သာလွန်တိုးတက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ပထမ ပျူနိုင်ငံ

(၁ ရာစုခန့်မှ ၅ရာစုခန့်ထိ)

ပထမပျူနိုင်ငံဖြစ်သော ဗိဿနိနိုင်ငံအကြောင်းကို ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ အဲဒီ ၅ရာစုလောက်တွင် သရေခေတ္တရာပျူနိုင်ငံနှင့် စစ်မက်ဖြစ်၍ ဤနိုင်ငံ ပျက်သုဉ်းခဲ့ရကြောင်းကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံ

(၅၀၀ အေဒီခန့်မှ ၈၃၂ အေဒီအထိ)

သရေခေတ္တရာကို အခြေပြုသော ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံမှာ ထိုခေတ်က ကမ္ဘာသိနိုင်ငံကြီးတစ်ခုဖြစ်၏။ ခေတ်ပြိုင် ဟန်တရတ် ပြည်၊ ပါရှင်းနိုင်ငံ၊ အာရဗီနိုင်ငံ၊ ယခုအင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့၏ ခေတ်ပြိုင် စာပေတို့တွင် ဤ နိုင်ငံအကြောင်းကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ခေတ်ပြိုင်မဟုတ်ဘဲ များစွာနောက်ကျမှ ရေးသားခဲ့သော မြန်မာ ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ပါရှိသည့် ဤနိုင်ငံတည်ထောင်ခဲ့ပုံအကြောင်း မှာ ဒဏ္ဍာရီဆန်လှသည်။ ဤရာဇဝင်ကျမ်းတို့ထက် ရေးကျသော ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ ရွှေဆံတော်စေတီ (ပြည်မြို့) ကျောက်စာ တွင် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည့်နှစ် (၅၄၄ဘီစီ) တွင် ဗိဿနိုး ရသေ့ ဂဝံပတိ၊ သိကြားမင်း၊ ဝိသင်္ကြနတ်သား၊ ကတကမ္မနဂါးမင်း တို့ ပူးပေါင်း၍ သရေခေတ္တရာမြို့ကို တည်မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုမြို့သည် နှစ်ပေါင်း၁၂၀၀(၆၅၆ အေဒီထိ)တည်တံ့ မည်ဖြစ် ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက ဗျာဒိတ်ပေးခဲ့ဟန် ဖော်ပြထား၏။ ပုဂံခေတ်ကတည်းကပင် ရှေးကျလှသော ဤမြို့တော်အကြောင်းမှာ ယင်းထက် ရှေးကျသော ဗိဿနိုးမြို့တော်အကြောင်းနှင့် ရောထွေး နေပြီဟု ထင်မှတ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။

ရှေးဟောင်းသုတေသန အထောက်အထားနှင့် ခေတ်ပြိုင် နိုင်ငံခြား စာပေအထောက်အထားများအရ ခန့်မှန်း သိရှိရသော ဤမြို့၏ သမိုင်းစဉ်အကျဉ်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

သရေခေတ္တရာမြို့တော်နှင့် ပျူပဒေသရာဇ်များ

ပြည်မြို့၏ အရှေ့တောင် ၅မိုင်ခန့်ကွာ ယခု မှော်ဇာ မီးရထားဘူတာရုံမှာ “သရေခေတ္တရာမြို့” ဟောင်း၏ အလယ်ဗဟို လောက်တွင် ရှိသည်။ သရေခေတ္တရာ (အသရေရှိသော လယ်မြေ) ဟူသော အမည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ သြရိဿနယ် မဟာနဒီမြစ်ဝရှိ ပူရီမြို့၏ ရှေးအမည်ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို ထောက်၍ ဒုတိယပျူ နိုင်ငံနှင့် သြရိဿနယ်၏ ဆက်စပ်မှုကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

ယခုသော် ပင်လယ်နှင့် မိုင်နှစ်ရာကျော် ကွာနေသော်လည်း ၅၀၀ အေဒီခန့်ကသော် ဤမျှကွာဝေးသည် မဟုတ်ပေ။ ထိုစဉ်က မြို့သည် ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ထိပ်လောက်တွင် ဧရာဝတီ မြစ်ခွဲနှစ်ခုခုထားသော ကျွန်းပေါ်တွင်ရှိခဲ့ဟန်တူ၏။ မြို့၏ အရှေ့ မြောက်ဘက် အင်းကြီးကို ယနေ့တိုင် ပင်လယ်ဟု ခေါ်နေခြင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်။

မြို့အစီအရင်

မြို့၏ အနောက်ဘက်တွင် မြင်ဗာဟုတောင် ရှိသည်။ ယင်း၏ နောက်ဘက်တွင် ဧရာဝတီမြစ် ရှိသည်။ ဗိဿနိုးနှင့် ဟန်လင်းတို့ကဲ့သို့ပင် မြစ်နှင့် လက်လှမ်းဝေးရာတွင် တောင်ခြား၍ တည်နေသည်။ မြို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ စက်ဝိုင်း မကျတကျဖြစ်သည်။ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်း ၅မိုင်ကျော်ရှိသည်။ မြို့၏ မျက်နှာ ပြင်သည် အနောက်တောင်မှ အရှေ့မြောက် ဘက်သို့ ဆင်ခြေလျှော တဖြည်းဖြည်းနိမ့်ဆင်းသွားသည်။ မြို့မြောက်ပိုင်းမှာ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် သီးသန့်ထားသည်။ တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် နန်းတော်ရာ၊ လူနေရပ်ကွက်နှင့် သာသနာ့ အဆောက်အအုံများ

ရှိသည်။ မြို့တွင်း အဘက်ဘက်တွင် ရေသွင်း ရေနုတ်မြောင်းများ၊
သောက်ရေ သုံးရေကန်များ၊ ကျုံးများရှိသည်။ ဤအစီအရင်များမှာ
ဗိဿနိုးအစီအရင်များကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ မြို့တော်မှာ ဗိဿနိုးထက်
ကျယ်ဝန်းသော ခံတပ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဤမြို့ကြီးမှာ ဤခေတ်
မြန်မာနိုင်ငံ ပဒေသရာဇ် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အချက်အချာ ဖြစ်
သည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ် စစ်မှုရေးရာနှင့် ကိုက်ညီအောင် စီရင်
အပ်သော ပဒေသရာဇ်တို့၏ အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအကျယ်အဝန်း

မြို့၏ တောင်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်များတွင် ခံမြို့ငယ်
များရှိသေးသည်။ မြို့ကာကွယ်မှု အစီအစဉ်များဖြစ်သည်။ ယင်းတို့
အပြင် မြို့ကြီး၏ အချို့နေရာတွင် မြို့ရိုး ၂ ထပ်ထားသည်လည်း
ရှိသည်။ ၃ ထပ် ထားသည်လည်း ရှိသည်။ ထုထယ်ကြီးမား၍
မြင့်လှသော အကာအကွယ် ကုန်းတန်းကြီးများ ဖြစ်၏။ သာမန်
အားဖြင့်ကြည့်သော် ယခုအခါတွင် တောင်ရိုးတန်းများနှင့် တူနေ
သည်။ ဤမျှကြီးကျယ်ခမ်းနားသော နေပြည်တော်မှ အုပ်စိုးသော
ပျူတို့၏ ဒုတိယနိုင်ငံသည် တရုတ်မှတ်တမ်းများ အဆိုအရ
လွန်စွာကျယ်ဝန်းသည်။ မြစ်ကြီးနားလောက်မှ သံလွင်မြစ် မြန်မာ
နိုင်ငံကို ဖြတ်ဝင်သည့် နေရာလောက်အထိ ဆက်ပေးထားသော
နေရာမှာ ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံ၏ အရှေ့မြောက်နယ်နိမိတ် ဖြစ်ကြောင်း
တရုတ်မှတ်တမ်းများက ဆိုသည်။

ဤနယ်နိမိတ်မှာ နန်စော(နန်ကျောက်*)နိုင်ငံနှင့် အစပ်
 ဖြစ်သည်။ ဒုတိယပျူနိုင်ငံ၏ သြဇာလွှမ်းမိုးမှုသည် အနောက်ဘက်
 အိန္ဒိယပြည် အရှေ့ပိုင်း၊ အရှေ့ဘက် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတောင်ဘက်
 ပင်လယ်အထိ ရောက်ကြောင်း တရုတ်မှတ်တမ်းများကဆိုသည်။
 လက်အောက်ခံနိုင်ငံ ပေါင်း ၁၈၊ ခံမြို့ပေါင်း ၉၊ တိုင်းရင်းသား
 လူမျိုးစုပေါင်း ၂၉၈ ပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအဆိုတို့မှာ
 ကျယ်ဝန်းလှသည်။ တရုတ်အထောက်အထားကို ထောက်ခံသည့်
 အခြားအထောက်အထားများကိုလည်း မတွေ့ရသေးပေ။ ယေဘုယျ
 အားဖြင့်ဆိုသော် ပျူနိုင်ငံသည် မြောက်ဘက် နန်စောနိုင်ငံနှင့်
 အစပ်၊ တောင်ဘက်ပင်လယ်အထိ ကျယ်ပြန့်၍ အရှေ့ အနောက်
 နယ်နိမိတ်တို့မှာ သဘာဝနယ်နိမိတ်များဖြစ်သော အနောက် ရိုးမ
 နှင့် သံလွင်မြစ်တို့ထိသာ ရောက်မည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပေသည်။

ပဒေသရာဇ်များ

မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် သရေခေတ္တရာ၌ အုပ်စိုး
 ခဲ့သော မင်းများအကြောင်းကို ဆိုရာ၌ စူဠာသမ္ဘဝ၊ မဟာသမ္ဘဝ၊
 ဒွတ္တဘောင် မင်းကြီးတို့နှင့်စ၍ သုပညာနာဂရဆိန္ဒမင်းနှင့် ဆုံးထား

* “နန်ကျောက်”ဟူသည်မှာ ရှမ်းအသံထွက်ဖြစ်သည်။ “နန်”မှာ တရုတ်စကား
 ဖြစ်၍ “တောင်ဘက်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ “ကျောက်”မှာ ရှမ်းစကား
 ဖြစ်သည်။ “အကြီးအကဲ၊ အရှင်သခင်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သို့သော်
 “ကျောက်”ဟူသော အသံထွက်ကိုရေးသော ရှမ်းဝေါဟာရနှင့် ရှေးမြန်မာ
 ဝေါဟာရတို့မှာ “စင်”ဖြစ်သည်။ “ဤ” “စင်”ကို ရှမ်းတို့က အသုံးမများမီ
 ရှေးမြန်မာတို့ကပို၍ သုံးစွဲခဲ့သည်။ (‘စင်၊ စော’)မှာ မြန်မာဝေါဟာရ
 “စိုဝ်(စိုး)”နှင့်ထပ်တူဖြစ်သည်။ မူရင်းကျ၍ ပိုမိုမှန်ကန်သည်ဟု ယုံကြည်
 သဖြင့် “နန်ကျောက်”ကို “နန်စော”ဟု ပြင်ဆင်ရေးသားပါသည်။

သည်။ ရှေးဟောင်း သုတေသန အထောက်အထားများဖြစ်သော
မင်းတို့၏ကျောက်အရိုးအိုး စာများအရ သရေခေတ္တရာတွင် အေဒီ
၆၇၃ မှ ၇၁၀*အထိ အုပ်စိုးခဲ့သော မင်းတို့မှာ

သူရိယဝိကရမ = နန်းသက် ၁၅ နှစ်

ဟရိဝိကရမ = နန်းသက် ၇ နှစ်

သီဟဝိကရမ = နန်းသက် ၂၃ နှစ်တို့ဖြစ်ကြောင်း
သိရသည်။

ဤဝိကရမမင်းဆက်နှင့်အပြိုင် အုပ်စိုးခဲ့သည်ဟု ယူဆ
ရသော ဝါရ်မန် မင်းဆက်လည်းရှိသေးသည်။ နိုင်ငံ ၂ ခု ကွဲနေ
ခဲ့ဟန်တူ၏။ ကွဲနေသော အခြားနိုင်ငံမှာ မည်သည့်ပျူနိုင်ငံဖြစ်
သည်ကို မသိရပေ။ ဝါရ်မန် မင်းဆက်ဝင် ဇယစန္ဒရဝါရ်မန်
မင်းသားသည် ဟရိဝိကရမ မင်းသား၏ အစ်ကိုဖြစ်ကြောင်း သိရိ
ပရဘုဝါရ်မမင်းနှင့် မိဖုရားသိရိပရဘုဒေဝီတို့လည်း ရှိခဲ့ကြောင်း
သိရပေသည်။

ဟန် တရုတ်ရာဇဝင်ဟောင်းတွင် ပျူမင်း၏ အမည်မှာ
မဟာရာဇာ၊ နန်းရင်းဝန်၏ အမည်မှာ မဟာသေနာဖြစ်ကြောင်း
သာမန်မျှသာဖော်ပြ ထားသည်။

ဒုတိယပျူနိုင်ငံ၏ ပဒေသရာဇ်စနစ်မှာ ပထမနိုင်ငံ၏
ပဒေသရာဇ် စနစ်ထက်များစွာ ကြီးထွားကျယ်ပြန့်နေပြီဖြစ်သည်။

* အရိုးအိုးစာတွင် ပျူခုနစ်သက္ကရာဇ်ကို ပေးထားသည်။ တရုတ်မှတ်တမ်းမှ
ရှေးဟောင်းပစ္စည်းနှင့် စာတို့ကို ထောက်၍ ပျူသက္ကရာဇ်မှာ ၆၃၈ မှ
စသော ကောဇာသက္ကရာဇ်ပင်ဖြစ်တန်ရာ၏ဟု ပညာရှင်များ ယူဆ
ကြသည်။

ဤကာလတွင် ပျူပဒေသရာဇ်စနစ်သည် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ခုတိယပျူနိုင်ငံ စီးပွားရေး

စီးပွားရေး အခြေခံမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုပင် ဖြစ်သည်။ ဗိဿနိုး ခေတ်မှာထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည်။ ပျူနိုင်ငံတွင် စပါး၊ နံစားပြောင်း၊ ပြောင်းနှင့် ပဲမျိုးစုံ ဖြစ်ထွန်းသည်။ ဂျုံနှင့် ဂုံလျှော်ပင်များ မဖြစ်ထွန်း။ ကြံပင်များမှာ ခြေသလုံးရိုးလောက်ကြီးအောင် ဖြစ်ထွန်းသည်ဟု တရုတ် ခေတ်ပြိုင် မှတ်တမ်းက ဆိုသည်။ လယ်စပါး စိုက်ပျိုးမှုသည် တိုးတက်ဖြစ် ထွန်းခဲ့သည်။ ကျယ်လည်းကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။ တူးမြောင်းများနှင့် ရေသွယ် စိုက်ပျိုးမှုကိုလည်း သိခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားဆက်ဆံမှု များပြားလာ သည်နှင့်အမျှ သီးနှံပင် အသစ်အဆန်းများရောက်ရှိ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပြီဟု ယူဆရသည်။

လက်မှုပညာ

တောင်သူလယ်သမား လုပ်ငန်းအပြင် လက်မှုပညာ လုပ်ငန်းများလည်းရှိသည်။ လူသုံးပစ္စည်းများ၊ သာသနိကပစ္စည်းများ ပြုလုပ်မှုတွင် များစွာကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ အနုပညာလက်ရာလည်း အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ပြောင်မြောက်ခဲ့သည်။ ပန်းပဲ၊ ပန်းထိမ်၊ ပန်းပု၊ ပန်းရံ၊ ပန်းတမော့၊ ပန်းတဉ်း၊ ဗိသုကာ၊ မြေအိုး လုပ်ငန်း၊ စဉ့်လုပ်ငန်း (တရုတ် မှတ်တမ်းအရ)မှစ၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာရပ်များ ထွန်းကားခဲ့သည်။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်မျက် ရတနာထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်း၊ ယင်းတို့ကို လူသုံးပစ္စည်းအဖြစ်သို့ရောက်အောင် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းများလည်း ရှိခဲ့သည်။

ကုန်သွယ်မှု

ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်သံပတ္တမြား ကြွယ်ဝလှသော နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ လုပ်သား ပြည်သူတို့၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကောင်းခြင်း၊ နိုင်ငံခြားများနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုထွန်းကားခြင်း၊ နိုင်ငံအတွင်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ကောင်းမွန်ခြင်းတို့ကြောင့် ဤသို့ကြွယ်ဝ ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအတွင်းတွင် ပျူတို့သည် အခြား တိုင်းသားတို့အား ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းထွက် မြေအိုး၊ အထည် အဝတ်(ချည်ထည်ဟုယူဆရ၏။) စဉ်အိုး၊ စဉ်ခွက်များကို ရောင်း ကြကြောင်း၊ ပျူတို့သည် ရွှေဒင်္ဂါး၊ ငွေဒင်္ဂါးများဖြင့် အရောင်းအဝယ် ပြုကြကြောင်း တရုတ်ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ဆိုသည်။

ပျူဒင်္ဂါးများ

ပျူငွေဒင်္ဂါးအမျိုးမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် တွေ့ ရပြီး ဖြစ်သည်။ အချို့ဒေသတွင် ရာနှင့်ချီ၍ တွေ့ခဲ့ကြရသည်။ အရွယ်အစား ၃ မျိုး ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ တရုတ်ရာဇဝင်ကျမ်းတို့က ဆိုထားသည့်အတိုင်း ငွေဒင်္ဂါးကို သွန်းလုပ်၍ အသပြာအဖြစ် အသုံးပြုသည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ရာ မရှိပေ။ သို့သော် ရွှေဒင်္ဂါးကိုကား မတွေ့ဘူးသေးပါ။ ရွှေချထားသော ငွေဒင်္ဂါးမျိုးကိုသာ တွေ့ဖူးသည်။

နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှု

ပျူငွေဒင်္ဂါးများကို ယခုထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် ထွန်းကား ခဲ့သော ဒွါရဝတီ မွန်နိုင်ငံတွင်လည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။ ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံခေတ်က ပျူတို့၏ ကုန်သွယ်ရေးသည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဒွါရဝတီနိုင်ငံ၊ မလေးကျွန်း ဆွယ်နှင့် အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုများအထိ အပြန်အလှန်ရောက်ခဲ့သည်။ ကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာ ရှိ

ပေသည်။ မြောက်ဘက်ရှိ နန်စောနိုင်ငံနှင့်ကား အထူးဆိုဖွယ်ရာ မရှိပေ။

ပဒေသရာဇ်စီးပွားရေး

ဤကဲ့သို့ ကုန်သွယ်မှု ထွန်းကားခြင်း၊ အဖိုးတန်ရတနာများ ပေါ်ခြင်း၊ လူနေမှု အဆင့်အတန်းမြင့်ခြင်း(လူမှုရေးပိုင်းကိုရှုပါ) တို့ရှိခဲ့၍ ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံကို ကြွယ်ဝချမ်းသာသော နိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု ဆိုရန်ရှိသည်။ ယင်းသို့ ကြွယ်ဝသည်မှာ မှန်သော်လည်း ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် ကြွယ်ဝ ချမ်းသာ၍ အဆင့်အတန်းမြင့်စွာ နေနိုင်ကြသူတို့မှာ ပဒေသရာဇ်များ၊ ပဒေသရာဇ်တို့၏ အသိုင်းအဝိုင်း များဖြစ်သော အုပ်စိုးသူ လူတန်းစားနှင့် ကုန်သည်ကြီးများသာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ လူများစုဖြစ်၍ အခြေခံကုန်ကြမ်းပစ္စည်း၊ လူသုံးပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ပေးရသော လုပ်သားပြည်သူ အအုပ်အချုပ်ခံ လူတန်းစား တို့မှာကား ဤကုန်ထုတ်လုပ်ပေးမှု၏ အကျိုးအမြတ်ကို အနည်း အကျဉ်းမျှသာ ခံစားကြရသော ပဒေသရာဇ် စီးပွားရေးသာ ဖြစ်ကြောင်း သတိချပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

လူမှုရေးအခြေအနေ

ဆိုခဲ့ပြီးသည်တို့ကို ထောက်ရှုလျက် ပျူတို့၏ စီးပွားရေး အခြေအနေမှ ပျူခေတ်လူမှုရေး အခြေအနေကို သာမန်အားဖြင့် ခန့်မှန်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ အုပ်စိုးခြယ်လှယ်သူ လူတန်းစားနှင့် အအုပ်အစိုး အခြယ်လှယ်ခံ လူတန်းစားဟု လူတန်းစားနှစ်ရပ်ရှိရာ ခြယ်လှယ်သူ လူတန်းစားတွင် ဧကရာဇ်ပဒေသရာဇ်များ၊ ကုန်သည် ကြီးများနှင့် မြေပိုင်ရှင်ကြီးများပါဝင်၍ အခြယ်လှယ်ခံ လူတန်းစား တွင် ကျွန်များ၊ တောင်သူလယ်သမားများ၊ အလုပ်သမားများနှင့်

အနုပညာသည်များ ပါဝင်သည်။ စီးပွားရေးသည် မြေရှင်ပဒေသရာဇ် စီးပွားရေးဖြစ်သည့်နည်းတူ လူမှုရေးနှင့် လူနေမှု အဖွဲ့အစည်း၊ လူမှုဆက်ဆံရေးတို့သည်လည်း မြေရှင်ပဒေသရာဇ်စနစ်ပေါ်တွင် အခြေတည်နေသည်သာဖြစ်၏။

နေအိမ်များ

ပဒေသရာဇ်တို့၏ နန်းတော်နှင့် အဆောင်များမှာ ခမ်းနား ဆန်းကြယ်လှကြောင်း ခေတ်ပြိုင် တရုတ်အထောက်အထားတို့က ဆို၏။ ကြမ်းများပေါ်တွင် ပန်းကော်ဇောကြီးများကို ခန်းလုံးပြည့် ခင်းထား၍ နံရံပေါ်တွင် ဟင်္သာပဒါးစသည့် အရောင် တောက်ပြောင် သည့် ဆေးများဖြင့် ခြယ်မှုန်းထားသည့်ပြင် ရွှေ၊ ငွေတို့ဖြင့်လည်း မွမ်းမံတန်ဆာဆင်ထား၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ကိုလည်း ဤနည်းနှင့် နှင့် မွမ်းမံထားသည်။ သာမန်မြို့တွင်းသား တို့၏ နေအိမ်များကို သစ်ဝါးတို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်၍ ခဲ သို့မဟုတ် သံဖြူပြားများဖြင့် မိုးထားသည်။ မြို့တွင်း၌ သာမန်လူတို့၏ နေအိမ်များ ထောင်နှင့်ချီရှိ၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှာ ရာနှင့် ချီ၍ ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

လူမှုအစဉ်အလာ

ပျူအများစုမှာ ဗုဒ္ဓဝါဒီများဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ကလေး သူငယ်များသည် ကျားမ မရွေး အသက် ၇နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ပါ က ဦးပြည်းရိတ်၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ ဝင်ရသည်။ ကျောင်း တွင် ရဟန်းတော်တို့၏ သွန်သင်ဆုံးမမှုကို ခံယူ၍ စာပေ သင်ကြားရ၏။ အသက် ၁၅နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ သာသနာ၏ အဆုံးအမတွင် သဘောပေါက်သူတို့သည် ရဟန်း ဘောင်တွင် ဆက်နေကြ၍ တရားသဘောမပေါက်နိုင်သူတို့သည်

လူဝတ်လဲကြသည်ဟု တရုတ်အထောက်အထားများမှ သိရသည်။ ရှင်ပြုခြင်း၊ ပဉ္စင်းခံခြင်း အစဉ်အလာကို ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ဤတရုတ် အထောက်အထားများကို ကိုးစားထောက်ထား၍ ပျူခေတ်က အမျိုးသားများသာမက အမျိုးသမီးတို့ပင်လျှင် သာသနာ့ဘောင်သို့ဝင်ခဲ့ကြသည့် အစဉ်အလာရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေသည်။ ပုဂံခေတ်၌ပင် ဘိက္ခုနီမ(အမျိုးသမီးရဟန်း) ရှိခဲ့သည်ကို ထောက်၍ ဤအဆိုကို ယုတ္တိတန်သည်ဟု လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရာရှိသည်။

ဝတ်စားဆင်ယင်မှု

ပျူခေတ်တွင် ပိုးထည်ကို သိကြပြီးဖြစ်သည်။ ပိုးထည် ရက်လုပ်ရာတွင် ပါဏာတိပါတကံ ကျူးလွန်မှု မကင်းသော ပိုးတုံးလုံးကို သတ်ဖြတ်မှု ပါနေသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒီများဖြစ်ကြသော ပျူတို့သည် ပိုးထည်ဝတ်ဆင်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ကြသည်။ အိန္ဒိယနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိနေပြီဖြစ်၍ ဝါ၏ အသုံးကိုလည်း သိနေကြပြီဟု ယူဆရသည်။ သို့သော် အခိုင်အမာကား မဆိုနိုင်ပေ။ လက်ပံမို့မှ ရသောချည်ဖြင့် ရက်လုပ်သော အထည်များကို ဝတ်ကြောင်းကား သိရ၏။ အမျိုးသားတို့သည် ပုဆိုးဖြူကို ခါးပုံစံချ၍ ဝတ်ကြောင်း၊ ရွှေပန်းပွင့်တို့ဖြင့် အလှဆင်ထားသော ဦးထုပ်၊ ပုလဲသွယ်များကို တွဲရ၍ ဆွဲထားသော သံပရာခွံဦးထုပ်မျိုးကို ဆောင်းကြောင်း၊ အမျိုးသမီးတို့သည် ထဘီပြာကိုဝတ်၍ ပဝါပါးများနှင့် ကိုယ်ကို သိုင်းခြုံကာ အစများ ချထားကြကြောင်း၊ အိမ်ထောင်ကျပြီး အမျိုးသမီးတို့သည် ဆံထုံးကိုခပ်မြင့်မြင့် ထုံးကြောင်း၊ လမ်းလျှောက် ထွက်လျှင် ယပ်တောင်ကိုကိုင်ကြောင်း၊ အထက်တန်းလွှာ အမျိုးသမီး တစ်ဦးလမ်းလျှောက်လျှင် နောက်မှအခြွေအရံ ငါးဦး ခြောက်ဦး ပါတတ်ကြောင်း တရုတ် အထောက်အထားတို့တွင် တွေ့ရ၏။

ယဉ်ကျေးမှုခေတ်များ

ပျူအချင်းချင်းတွေ့လျှင် လက်မောင်းကို ဆုပ်ကိုင်ပြီး နှုတ်ဆက်ကြသည်။ ဂါရဝပြုသောအခါ လက်နှစ်ဖက် ယှက်၍ ဦးညွတ်ကြသည်။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်မှု၊ သပ်ရပ်မှု၊ တင့်တင့်တယ်တယ် ရှိမှုတို့ကို နှစ်သက်သူများဖြစ်သည်။ ပျူတို့သည် စကားနည်းကြ၏။ အေးအေးဆေးဆေး နေတတ်သည်။ သဘောဖြူအူစင်းသူများဖြစ်သည်။ စည်းကမ်း သေဝပ်သူ၊ တရားဥပဒေကို ရိုသေလိုက်နာကြသူများဖြစ်သည်။ တရုတ်ခေတ်ပြိုင် အထောက်အထားတွင် လာသော ဤအရည်အသွေးများအရဆိုလျှင် ပျူတို့သည် လူမှုရေးတွင် စံထားထိုက်သူများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ပျူတို့သည် ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ အယူသီးသူများ ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် ဗေဒင်ကို အလွန်ယုံကြည်ကြသည်။ ပျူမြို့တော်တွင်း၌ ရှေ့ဖြစ်ဖတ် ဆရာ၊ ဗေဒင်ဆရာ အမြောက်အမြားရှိကြောင်း တရုတ် အထောက်အထားတို့က ဆို၏။ ဘုရင်ဧကရာဇ်သည်ပင်လျှင် အတိတ်နိမိတ် ကောက်ပြီး တိုင်းရေး ပြည်ရာကို ဆောင်ရွက်သည်။ နန်းတော်တွင်း၌ ရွှေခေါင်းလောင်းတစ်လုံး၊ ငွေခေါင်းလောင်းတစ်လုံး ဆွဲထားသည်ဆို၏။ မြို့တော်ကို တိုက်ခိုက်မည့် ရန်သူ ပေါ်ပေါက်လာသောအခါတွင် ဘုရင်ဧကရာဇ်သည် ယင်းခေါင်းလောင်းများကို တီး၍ ရန်သူအားတွန်းလှန်နိုင်မည် မတွန်းလှန်နိုင်မည်ကို အတိတ်နိမိတ် ယူသည်။

တရားဥပဒေ

ပျူတို့၏ တရားဥပဒေတို့မှာ လွယ်ကူ၍ ရှင်းလင်းသည်။ ပျူတို့သည် ရုပ်ပိုင်းထက် စိတ်ပိုင်းတွင် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုရှိနေသူများဟု ဆိုဖွယ်ရာ ရှိ၏။ သူတို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား၏ အဆုံးအမများကို တရား ဥပဒေအဖြစ်လိုက်နာ သူများဖြစ်သည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို လက်ထိတ် ခတ်ခြင်း၊ ထူးခတ်ခြင်း၊ တုပ်နှောင်ခြင်းပြုရမည်ဟု သူတို့၏ တရားဥပဒေ တွင် မပါရှိပေ။ ရုပ်ကို အပြစ်ပေးခြင်းထက် စိတ်ကိုအပြစ်ပေးသည့်စနစ် ဖြစ်ဟန်တူ၏။ ပြစ်မှုကို တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ကျူးလွန်သူများအား ပြောဆိုဆုံးမ၍သာ လွှတ်လိုက်သည်။ ဒုတိယ အကြိမ် ကျူးလွန်လျှင်မူကား ကျောပြင်ကို ငါးချက်အထိ ရိုက်နှက် ၏။ ငါးချက်ထက် မပိုစေရဟု ဆိုသည်။

သူတို့သည် သူ့အသက်သတ်ခြင်းကို လွန်စွာမုန်းတီး ရွံရှာကြသည်။ မြို့တော်အတွင်းတွင် သူ့အသက်သတ်ခြင်း လုံးဝ မရှိစေရဟု ဆိုသည်။ သို့သော် လူ၏ အသက်ကို သတ်သူတစ်ဦးအား ပျူတို့၏ တရားဥပဒေအရ သေစားသေစေသည်။

တရားစီရင်မှု

ကိုယ်ကျင့်တရား လွန်စွာကောင်းလှသော ပျူတို့၏ တရားစီရင်ပုံမှာလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ကောင်း၏။ ရုပ်ပိုင်းထက် စိတ်ပိုင်းတွင် သန်နေသူများဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ တရား တဘောင်ဖြစ်လာလျှင် အမှန်တရားကို ပြန်လည်သုံးသပ်စေခြင်းဖြင့် အမှုကို ပြီးပြတ်စေသည်။ တရုတ်အထောက်အထားများအရ ပျူ တို့၏ တရားစီရင်ပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

ပျူနှစ်ဦး တရားတဘောင်ဖြစ်လျှင် မင်းဧကရာဇ်ထံ တိုင်ကြားရသည်။ မင်းဧကရာဇ်သည် ကြားနာပြီး တရားလို တရားခံနှစ်ဦးစလုံးအား နန်းတော်ရှေ့ရှိ ရုပ်ပွားတော်ကြီး ရှေ့မှောက် သို့ သွားစေ၏။ ရုပ်ပွားတော်ကြီး၏ ရှေ့တော်မှောက်သည် ပျူ တို့၏ တရားရုံးဖြစ်၏။ ရုပ်ပွားတော်ရှေ့ ရောက်သော် နှစ်ဦးသား အမွှေးတိုင်များကို မီးညှိ၍ ဘုရားကိုအာရုံပြုရသည်။ ထိုနောက် မိမိတို့အငြင်းပွားရသည့် ပြဿနာကိုလည်း ပြန်လည် စဉ်းစားရ သည်။ ဤပြဿနာတွင် မိမိတို့ပါနေရသည့်အပိုင်းတွင် မိမိတို့ မှန်မမှန်ကိုလည်း သုံးသပ်ရသည်။ မိမိတို့၏အပြစ်များကို ပြန်လည် စဉ်းစားမိကြသောအခါ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ပြေအေးနိုင်သည့် နည်းလမ်း ကို တွေ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပြီးပြေမှုကို ရသွားကြတော့သည်။ ဘုရားရှေ့မှောက်တော်တွင် ပျူတို့ စိတ်အတွင်း၌ပင် မလိမ်ဝံ့ကြပေ။

နိုင်ငံတော်အတွင်း ကပ်ဆိုးများကျရောက်လာသော အခါတွင်လည်း ဘုရင်ဧကရာဇ်ကိုယ်တိုင် အဆိုပါ ရုပ်ပွားတော် ရှေ့သို့သွား၍ အမွှေးတိုင်များ မီးညှိပြီးလျှင် ဘုရားကို အာရုံပြုသည်။ ကပ်ဆိုးကျရောက်ရသည်မှာ မင်းဧကရာဇ်၏ ချို့ယွင်းချက်များ ကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သဖြင့် ဘုရင်ဧကရာဇ်သည် ရုပ်ပွားတော်၏ ရှေ့မှောက်တွင် မိမိ၏ပြစ်မှုများ၊ ဒုစရိုက်မှုများ၊ မတရားမှုများ၊ ချို့ယွင်းချက်များကို ပြန်လည်၍ ဝေဖန် သုံးသပ် သည်။ ထိုနောက် မိမိ၏မှားယွင်းမှုများကို အမှန်တကယ် နောင်တ ရ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေ့တော်မှောက်တွင် ဝန်ချတောင်းပန်ခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်း ပြုရသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်လျှင် ကပ်ဆိုးများကို ကျော်လွန် နိုင်သည်ဟု ပျူတို့ ယုံကြည်ကြသည်။ ဤသည်မှာ ပဒေသရာဇ် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ချုပ်ကိုင်ထိန်းပေးသည့် ပျူတို့၏ အစဉ်အလာ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု

ပျူတို့သည် ဘာသာတရားကို လွန်စွာ ကိုင်းရှိုင်းကြသူများ ဖြစ်၏။ ရိုးရာယုံကြည်မှုအပြင် ဗြဟ္မဏဝါဒ၊ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဝါဒတို့ကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသူများဖြစ်ကြသည်။

ရိုးရာယုံကြည်မှု၊ တမလွန်ဘဝကို ယုံကြည်ခြင်း၊ သေသူကို မီး သင်္ဂြိုဟ်၍ အရိုးပြာများကို အိုးများတွင်ထည့်ကာ တရိတသေ သိမ်းဆည်းထားခြင်း၊ မဟာသေလာ(ကျောက်တုံးကြီး)ကို အလေး အမြတ်ထား၍ ကိုးကွယ်ခြင်း၊ သံ၏အစွမ်းအာနိသင်သည် တမလွန် ဘဝတိုင် ထက်မြက်ခြင်း စသည်တို့မှာ ပျူတို့၏ ရိုးရာယုံကြည်မှု အစဖြစ်၍ အတိတ်နိမိတ် ဖတ်ခြင်း၊ ရှေးဖြစ်ဟောခြင်း စသည်တို့ အကြောင်းကို လူမှုရေးအပိုင်းတွင် ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။

ဗိဿနိုး ကိုးကွယ်မှု

အိန္ဒိယတွင် မူတည်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ အိန္ဒိယသားတို့မှ တစ်ဆင့် ရရှိသော ဗြဟ္မဏဝါဒတွင် ဗိဿနိုးနတ်ဘုရား ကိုးကွယ် သည့် ဓလေ့သည် ပျူနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားခဲ့၏။ ဗိဿနိုးနတ်မင်းနှင့် ကြင်ရာတော်တို့၏ ကျောက်ဆစ်လက်ရာ ရုပ်ဝက်ဖော်ပုံများကို တွေ့ရသည်။

မဟာယာနဂိုဏ်း

မဟာယာနဂိုဏ်းဆိုင်ရာ ဘုရားအလောင်းတော်များ ဖြစ်သော အာလောက်ထေသွာ၊ မဇ္ဈသီရိ၊ အရိမိတ္တေယျ ဘုရားလောင်းနှင့် တာရာ ဒေဝီခေါ် အမျိုးသမီးဘုရားလောင်းတို့ကို ကိုးကွယ်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရသော ရုပ်ပွားတော် အထောက်အထား များအရ သိရပေသည်။

ထေရဝါဒဂိုဏ်း

ဗြဟ္မဏဝါဒနှင့် မဟာယာနဂိုဏ်း ဗုဒ္ဓဝါဒတို့သည် သရေခေတ္တရာသို့ အလွန်စောစွာ ရောက်ခဲ့ဟန်တူ၏။ သို့သော် ထေရဂိုဏ်းဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် သရေခေတ္တရာ ခေတ်တစ်လျှောက် ထွန်းကားခဲ့သော ဝါဒ ဖြစ်သည်။ ဤဂိုဏ်းဆိုင်ရာ သာသနာ့ အဆောက်အအုံများ၊ သာသနိက ပစ္စည်းများနှင့် စာပေများကို သရေခေတ္တရာတွင် အမြောက်အမြား တွေ့ခဲ့ရပေသည်။ ပျူ အများစုမှာ ထေရဝါဒဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်၏။ သရေခေတ္တရာတွင် တွေ့ရသော ရွှေပေလွှာတို့တွင် ပျူအက္ခရာနှင့် ရေးသားထားသည့် ပိဋကတ်တော် ကောက်နုတ်ချက်တို့မှာ နက်နဲ သိမ်မွေ့လှသော တရားကိုယ်များ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကိုထောက်၍ ပျူထေရဝါဒသည် သုတ္တန်ပိဋကတ်ထက် အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်ကို ပို၍ အလေးပေးသည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာ ရှိ၏။ ပုဂံ ဗုဒ္ဓသာသနာ ထေရဝါဒဂိုဏ်းသည် သုတ္တန်ပိဋကတ်လာ လွယ်ကူသော ဇာတ်တော် များနှင့် အစပြုသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။ သရေခေတ္တရာတွင်မူ နက်နဲသော သဘောတရားရေးဖြစ်သည့် “ယေဓမ္မာဟေတုပ္ပဘဝါ” အစချီသော ဂါထာဖြင့် ပြုသည်ဟုဆိုရပေမည်။

ပျူအနွယ် ဘာသာစကားနှင့်စာပေ

လူမျိုးနွယ်အားဖြင့် ပျူတို့သည် မွန်ဂိုလွိုက်များဖြစ်ကြ၏။ ယနေ့ ပြည်ထောင်စုသားတို့၏ လူမျိုးနွယ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဘာသာစကားအားဖြင့် ပျူဘာသာသည် တိဗက်မြန်မာ အနွယ်ဝင် ဖြစ်သည်။ ယနေ့ ပြည်ထောင်စုအတွင်း ပြောဆိုနေကြ သော မြန်မာ၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ကချင် စသည့် စကားတို့မှာ အနွယ်တူ ဖြစ်သည်။ မြန်မာဘာသာ စကားများနှင့် များစွာ

အလှမ်း မကွာလှပေ။ ယခုအခါတွင် ပျူစကား ပြောသူတို့ မရှိတော့သော်လည်း ပုဂံရာဇာဓိပတိ၏ လေးမျက်နှာဘာသာ ကျောက်စာလာ ပျူမျက်နှာကို မြန်မာမျက်နှာနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပျူကျောက်စာ၊ ရွှေပေစာ၊ ငွေကြူတ်စာ၊ အုတ်ချပ်စာမှစ၍ ပျူစာအတော်များများကို တွေ့ခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။ ပျူအက္ခရာတို့သည် အေဒီ ၄-ရာနှစ်များအရင်က အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် သုံးခဲ့သော အက္ခရာတို့မှ ဆင်းသက်သည့် အက္ခရာများဖြစ်သည်ဟု သာမန် အားဖြင့်ဆိုနိုင်၏။ သို့ရာတွင် သရေခေတ္တရာတွင် တွေ့ရသော ပျူအက္ခရာတို့မှာ နေရာလိုက်၍ ပုံသဏ္ဌာန် များ ကွဲပြားနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသည်ကို ထောက်၍ သရေခေတ္တရာသို့ ရောက်လာ သော ပျူအက္ခရာတို့၏ မူရင်းဒေသမှာ တစ်နေရာတည်း မဟုတ်၊ ရောက်သည့်ကာလမှာလည်း ကာလတစ်ခုတည်းမဟုတ်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ ပျူ အက္ခရာအမျိုးအစားများ နေရာဒေသနှင့် အချိန်ကာလ ကွဲပြားနေမှုကိုထောက်၍ ဒုတိယပျူနိုင်ငံသည် အလွန်ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့ ခဲ့ကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။

ဗိသုကာပညာ

မြန်မာနိုင်ငံ ဗိသုကာနှင့် အနုပညာသမိုင်းတွင် အသစ် အဆန်း တီထွင်မှုကို ရှာဖွေလျှင် အစောဆုံးနှင့် အထူးခြားဆုံး ဖြစ်သော တီထွင်မှုကို သရေခေတ္တရာ ပျူတို့၏ကာလတွင် တွေ့ရပေမည်။

လုံခြုံရေးအတွက် ထုထည်ကြီးမားခိုင်ခံ့စွာ လူတို့ တည် ဆောက်ခဲ့သော ရှေးမြို့ဟောင်းကြီးများကို ဗိဿနိုးနှင့် ဟန်လင်း တို့တွင် တွေ့ခဲ့ရပြီး ဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာ ပျူတို့ တည်ဆောက်

ခဲ့သော မြို့ရိုးမြို့ကာမှာ ထူးခြားသည်။ စတုဂံပုံ မဟုတ်ဘဲ အဝန်းအဝိုင်းပုံ ဖြစ်သည်။ မြို့ရိုးကြီးများသည် ထုထည် ကြီးမားလှ၏။ ပြိုပျက်၍ တောဖုံးကျန်နေသော မြို့ရိုးအပိုင်းတို့သည်ပင် ယခုအခါတွင် တောင်ကုန်းတန်းဟု ထင်ရလောက်အောင် မြင့်၍ ထုထည်ကြီး နေပေသည်။ ရန်သူလာမည်ဟု ယူဆရာဘက်ဖြစ်သော မြို့၏ အနောက်မြောက်နှင့် အရှေ့တောင်ဘက်တို့တွင် မြို့ရိုး နှစ်ထပ်မှ သုံးထပ်အထိ ရှိ၏။ မူလက နက်ရှိုင်းသော ကျုံးဖြင့် ရံထားသည်။ မြို့ တောင်ဘက်အနီးတွင် လည်းကောင်း၊ (ဗိဿနိုးမြို့) ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် လည်းကောင်း (ပျူတိုက်များ)၊ ခံမြို့ငယ်များဟု ယူဆရသော အုတ်မြို့ရိုးနှင့် အရံအတား နေရာများရှိသည်။

အဆောက်အအုံများ

လူမှုဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ မကျန်မရှိတော့ဖြစ်၏။ နန်းတော်မှာ အောက်ခံ ခုံလောက်သာ ကျန်တော့သည်။ လွန်မင်းစွာ ပျက်စီးခြင်း မရှိသေးဘဲ မူလပုံကို ဖမ်း၍ရနိုင်သေးသော အဆောက်အအုံတို့မှာ သာသနာဆိုင်ရာ ထူပါ၊ စေတီ၊ ဂူဘုရား စသည်တို့ ဖြစ်၏။

ထူပါ

ထင်ရှားသော သရေခေတ္တရာ ပျူထူပါတို့မှာ ဘောဘောကြီး၊ ဘုရားကြီးနှင့် ဘုရားမာတို့ဖြစ်သည်။ ထူပါတို့၏ ပုံမှာ ယနေ့ အတွေ့အမြင် များသော ခေါင်းလောင်းပုံ လုံးပတ်ပါသည့် စေတီပုံများနှင့် မတူ။ အုပ်ဆောင်းပုံ သို့မဟုတ် တိုင်လုံးကြီး (ဆလင်ဒါ) အသွင်ဆောင်သော ပုံမျိုးဖြစ်သည်။ နိမ့်လည်းနိမ့် ကျဉ်းလည်းကျဉ်းသော ပစ္စယံတို့အပေါ်တွင် အချိုးအားဖြင့် အဆမတန် မြင့်သော ထူပါလုံးကို အဓိကအသားပေးကာ မားမားမတ်မတ်

ထင်ထင်ရှားရှားရှိအောင် ဆောက်လုပ်ထားပုံဖြစ်၏။ ယင်းထူပါတို့မှာ အမြင်အားဖြင့် အတွင်းပိတ် အုတ်အပြည့်စီထားပုံပေါ် သော်လည်း အတွင်း၌ဌာပနာတိုက်အတွက် နေရာလွတ်ထား၍ တည်ဆောက်ထားသော “အတွင်းခေါင်းပါ” ထူပါများဖြစ်သည်။ ဘောဘောကြီးနှင့် ဘုရားကြီးတို့တွင် ဤအတိုင်းအထင်အရှား တွေ့ရသည်။

စေတီ

ထူပါပုံ မဟုတ်ဘဲ ခေါင်းလောင်းပုံ လုံးပတ်ရှိသော စေတီပုံကို လည်း သရေခေတ္တရာတွင်တွေ့ရ၏။ ယင်းစေတီမှာ ‘သောင်ပြည့်ကုန်း’တွင် တူးဖော် တွေ့ရသော ပေါ်တော်မူစေတီ ဖြစ်သည်။ မူရင်းအတိုင်းတွေ့ရသော စေတီတို့တွင် ဤစေတီတော်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်၏။

ထူပါနှင့် စေတီတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူခြင်း ကို အထိမ်းအမှတ်ပြုသော အဆောက်အအုံဖြစ်၏။

ဂူဘုရား

အစောဆုံးဟု ဆိုရမည့် ဂူဘုရားအဆောက်အအုံကို သရေခေတ္တရာ တွင် တွေ့ရသည်။ အတွင်းတွင် ဗုဒ္ဓရှင်တော်၏ ရုပ်ပွားတော်ကိုးအောင်း ၍ လူများ ဝင်ရောက် ပူဇော်နိုင်အောင် ဂန္ဓကုဋီအခန်းဖွဲ့ကာ အုတ်ဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော အဆောက်အအုံ ဖြစ်သည်။ (မြတ်စွာဘုရား သက်တော် ထင်ရှားရှိ၍ သီတင်းသုံးနေတော်မူသည်ကို အထိမ်းအမှတ်ပြုရန်) အချို့မှာ ဝင်ပေါက်နှင့် ဂန္ဓကုဋီသာပါသော ဂူငယ်များဖြစ်၏။ အချို့တွင် ဝင်ပေါက် အာရုံခံနှင့် ဂန္ဓကုဋီပါသည်။ တစ်ဆူတွင်မူ လေးမျက်နှာ၌

ဝင်ပေါက် လေးပေါက်ပါ၍ အတွင်းလေးမျက်နှာ ဗဟိုတိုင်ကြီးတွင်
 နံရံကပ် ရုပ်ပွားတော်များ ထည့်ထားသည်။ ယင်းဗဟိုတိုင်ကို
 ပတ်၍ ပူဇော်နိုင်ရန် ကြောင်လိမ်စင်ကြို ထည့်ပေးထားသည်။

ပျူတို့တီထွင်ခဲ့သော ဗိသုကာနည်း

ယင်းဂူတို့၏ ဝင်ပေါက်များကို ပြုလုပ်ရာတွင် ဘေး
 တစ်ဖက်တစ်ချက်မှ အုတ်ချပ်များကို အတွင်းသို့ တိုးကာ တစ်လွှာပြီး
 တစ်လွှာစီပြီး ခုံးဖော်ခြင်းမျိုးမပြုဘဲ အုတ်ကို အပြားလိုက် တစ်ဖက်
 မှ တစ်ဖက် ထောင်ကပ်ကာ ခုံးဖော်လာပြီးနောက် နှစ်ဖက်မှ
 ကပ်လာသော အုတ်ပြားတို့ဆုံမိရာ နေရာထိပ်တွင် တြိဂံပုံ ဖော်၍
 ကျန်နေသော ကွက်လပ်တွင် သပ်အုတ် ထည့်ပေးရ၏။ ဤသို့ဖြင့်
 စိထားသော အုတ်တို့ကို ပို၍ ကျပ်စေ၍ ခိုင်စေသည်။ ဤသို့
 သပ်ဖြင့် အဆုံးသတ်စီရင်သော ခုံးတို့ကို 'သပ်စီခုံး' ဟု ခေါ်သည်။
 အထက်တွင် ရှေ့သို့ တစ်လွှာပြီးတစ်လွှာ တိုးကာ စီခြင်းဖြင့်
 ဖော်သောခုံးကို 'တိုးစီခုံး' ဟုခေါ်သည်။ သပ်စီနည်းဖြင့် အုတ်ကို
 တစ်လွှာပြီးတစ်လွှာ ကပ်စီကာ ရှည်လျားသော လိုဏ်ကိုဖြစ်စေ
 နိုင်သည်။ ဤခုံးမျိုးအပေါ်တွင် ထပ်တိုး၍ ဆောက်လုပ်လိုလျှင်
 အလေးချိန် ပိုသဖြင့် ခုံးသည် ခိုင်သည်ထက် ပိုခိုင်သည်။ တိုးစီခုံး
 မှာမူ ယင်းသို့ ကြာရှည် မခံနိုင်၊ ကွဲပြိုတတ်သည်။ သပ်စီခုံး
 စီနည်းအရ ဂန္ဓကုဋိအမိုးကို ဒေါင်လိုက် အုတ်စီကာ အုန်းလေးဖက်
 ချ၍ ယူသည်။ ယင်းအမိုးပေါ်တွင် ပစ္စယံများသိကရ (ကွန်းတောင်)
 စေတီအထွတ်ကို ထပ်တင်သည်။

သပ်စီခုံး၊ သပ်စီအုန်း၊ လေးဖက်ချ၊ အမိုးခုံးဖွဲ့နည်းကို
 ပိုမိုကျယ်ပြန့် ကြီးကျယ်စွာ အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အံ့ချီးဖွယ်ဖြစ်သော
 အာနန္ဒာ၊ သဗ္ဗညု၊ စူဠာမဏိ၊ ထီးလိုမင်းလို ကဲ့သို့သော ကြီးကျယ်

ခုံညားလှသည့် ပုဂံ အဆောက်အအုံကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဤဗိသုကာနည်းကို ရှေးဦးစွာ တီထွင်ပေးသူတို့မှာ သရေခေတ္တရာပျူများ ဖြစ်သည်။

တီထွင်ထားသော ဤဗိသုကာနည်းနှင့် ဆောက်လုပ်ခဲ့၍ နှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ကျော် ၁၃၀၀ကြာသည့်တိုင် တည်နေသေးသော ပျူအဆောက်အအုံတို့မှာ ဘဲတဲဂူဘုရား၊ အရှေ့ဈေးဂူ၊ လေးမျက်နှာ ဂူဘုရားတို့ဖြစ်သည်။ ဤဂူဘုရားငယ်တို့မှာ ပုဂံဂူဘုရားကြီးတို့၏ ရှေ့ပြေးပုံစံငယ်များပင် ဖြစ်ပေသည်။

လက်မှုအနုပညာများ

အနုပညာ လက်ရာဘက်တွင်လည်း ပျူတို့၏ တီထွင်မှု အများပင် ရှိ၏။ သရေခေတ္တရာသည် အိန္ဒိယ အသွင်ဆောင်၍ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုကို အခြေပြုသော ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အစဉ်အလာတို့သည် မြို့တော်နှင့် မြို့တော် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတို့လောက်တွင်သာ ထင်ရှားသော လွှမ်းမိုးမှုကို ပြုနိုင်၏။ တခြားဒေသတို့တွင် ထိထိရောက်ရောက် ပျံ့နှံ့ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ မြို့တော်၌ပင်လျှင် ပျူတို့သည် အစပထမ၌သာ အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လက်မှုအနုပညာတို့ကို အိန္ဒိယဟန်၊ အိန္ဒိယပုံစံအတိုင်း လက်ခံ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင်ဟန် နှင့် အသွင်သို့ ပြောင်းယူ၏။ ဥပမာ ရုပ်ပွားတော်ပုံသွင်းပြုလုပ်မှု၊ ထုလုပ်မှုတို့တွင် ပျူတို့သည် အိန္ဒိယပုံ အတိုင်း အင်ဒိုအာရိယန် မျက်နှာသွင်ပြင်တော်မျိုး နှာခေါင်းချွန်ချွန် မျက်နှာတော်သွယ် ပုံမျိုးကို ထုလုပ်ခဲ့ကြ၏။ သွန်းလုပ်ခဲ့ကြ၏။ ထိုနောက် ယင်း အသွင်နှင့်ဟန်မှ မွန်ဂိုလွိုက် မျက်နှာတော်သွင်ပြင်များ နှာခေါင်းပုံ

အနေတော် မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်း ပုံတော်မျိုးသို့ ပြောင်းလဲ သွန်းလုပ် ထုလုပ်လာကြသည်ကိုတွေ့နိုင်၏။

ဒုတိယ ပျူနိုင်ငံတွင် တတ်ကျွမ်းလိမ္မာ၍ ထူးချွန်စွာ လက်ရာမြောက်လှသော လက်မှုအနုပညာသည်အများ ပေါ်ထွန်းခဲ့၏။ ယင်းလက်ရာတို့သည် ပုဂံအနုပညာလက်ရာတို့ထက်ပင် ပို၍သာသည်။ ကောင်းသည်။ နုသည်။ လက်ရာမြောက်သည်ဟုပင် ဆိုနိုင်ပေသည်။

တွေ့ရှိရပြီးသော အထောက်အထားများကို အခြေပြု၍ ပျူလက်မှု အနုပညာသည်တို့ကို

- (က) ပန်းတမော့(ကျောက်ဆစ်)အနုပညာသည်များ။
- (ခ) ပန်းပဲ၊ ပန်းထိမ်၊ ပန်းတဉ်း စသည့် သတ္တု အနုပညာသည်များ။
- (ဂ) ပန်းရံ အနုပညာသည်များ။
- (ဃ) ပုတီးလုံး၊ လည်ဆွဲ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်သည့် ကျောက်သွေး အနုပညာသည်များ။
- (င) မြေအိုး၊ မြေရုပ်စသည်တို့ကို ပြုလုပ်သည့် မြေမီးဖုတ်၊ အနုပညာသည်များဟု ငါးမျိုးခွဲခြားနိုင်၏။

ပုဂံတွင် တွေ့ရသော ပန်းချီနှင့်ပန်းပု အနုပညာသည်မျိုး သရေခေတ္တရာတွင် ရှိခဲ့ကြောင်းကို သက်သေထူနိုင်ရန် အထောက်အထားများ မတွေ့ရသေးပေ။ ယင်းသို့ မတွေ့ရသဖြင့် ပန်းချီ၊ ပန်းပု အနုပညာသည်များ မရှိဟုကား မဆိုနိုင်ချေ။

ပန်းတမော့

တွေ့ရသော လက်မှုအနုပညာ ပစ္စည်းများကို ဖော်ပြ၍ ပျူတို့၏ အနုပညာအကြောင်းကို ဆွေးနွေးမည်ဆိုလျှင် ကျယ်ပြန့် ရှည်လျားလှတော့မည်။ ဤနေရာတွင် အကျဉ်းမျှသာ ဆိုနိုင်ပေမည်။ ပန်းတမော့လက်ရာ တို့တွင် ရုပ်ဝက်ဖော် နံရံကပ် ရုပ်ပွားတော်များ၊ ရုပ်လုံးများ၊ ဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရုပ်ဝက်ဖော် ကျောက်ဆစ် လက်ရာများ၊ ဖွားတော်မူခန်း၊ ဓမ္မစကြာဟောတော်မူခန်း စသည်များ၊ ဗိဿနိုးနတ် ဂဠုန်စီးနေပုံ ရုပ်ဝက်ဖော်၊ မဟာယာနဂိုဏ်းဝင် ဘုရားအလောင်းတော်များပုံ၊ ထူပါရုပ်ဝက်ဖော် ဌာပနာတိုက်ဖုံး ကျောက်ပြားကြီးများ၊ ကြာပန်းကြာခက်တို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်ထားသော ကျောက်ပလ္လင်များ၊ တံခါးစောင့်နတ်ရုပ်၊ ကျောက်ခြင်္သေ့၊ ကျောက်အရိုးအိုး၊ ကျောက်စာ၊ ကျောက်လှေကားတို့မှာ ပျူတို့ ထားခဲ့ရစ်သော ကျောက်ဆစ် အနုလက်ရာများဖြစ်သည်။

သတ္တုအနုပညာ

သရေခေတ္တရာတွင် တွေ့ရသော သံချောင်း၊ သံကောက်၊ သံချွန်၊ သံချောင်းများစွာ လျှိုထားသော သံပြားပေါက်၊ ဓားသွား၊ သံကွင်း စသည်တို့က ပျူတို့သည် ပန်းပဲလုပ်ငန်းတွင် ကျွမ်းကျင်ကြောင်း ထောက်ခံနေသည်။ ထိုမျှသာမကသေး ပျူတို့သည် သံရည်သွန်း အတတ်ကိုလည်းကောင်းစွာ တတ်မြောက်ကြောင်း မကြာမီနှစ်များအတွင်းက တွေ့ရသော သံဘီလူးမရပ်နှင့် ရှိခိုးနေသော သံရုပ်ငယ်တို့ကိုထောက်၍ သိနိုင်၏။

ပန်းတဦး

ကြေးသတ္တုကိုလည်း ပိုင်နိုင်စွာ အသုံးချတတ်ကြောင်းကို ပျူတို့ ထားရစ်ခဲ့သည့် အချိုးကျ၍ သပ္ပာယ်လှသော ကြေး

ဆင်းတုတော်ငယ် အမျိုးမျိုး၊ ကြေးဖလား၊ လင်ပန်း၊ ကြုတ်နှင့် လက်ကိုင်ပါ ကြေးမုံတို့မှ သိရှိနိုင်၏။ အုတ်ခွက်ဘုရား ပြုလုပ်ရန် ကြေးပုံစံများကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ပန်းထိမ်

ပျူတို့သည် ရွှေပန်းထိမ်၊ ငွေပန်းထိမ် တို့တွင်လည်း တစ်ဖက်ကမ်း ခပ်သူများဟု ဆိုနိုင်၏။ ခေါင်းပွ ရွှေဆင်းတုများ၊ ဖောင်းကြွ ရွှေပေလွှာများ၊ ရွှေပန်းပွင့်ငယ်များ၊ ရွှေပုတီးလုံး၊ ရွှေခေါင်းလောင်း၊ ရွှေကြက်ဥ၊ ရွှေလက်စွပ် စသည့် လက်ဝတ် တန်ဆာများ၊ ငွေဆင်းတု၊ ငွေထူပါငယ်၊ ကြာခွက်ပါ ကြာပွင့် ကြီးများ၊ ငွေခြင်းလုံးငယ်၊ ငွေလင်ပန်း၊ ငွေခွက်၊ လေးထောင့်ကြုတ်၊ ငွေကြုတ်အမျိုးမျိုး၊ ဟင်္သာမောင်နှံရုပ် လက်ကိုင်နှင့် ငွေကြုတ်၊ ဆီမီးခွက်၊ ငွေဒင်္ဂါးများသည် ပျူပန်းထိမ်တို့၏ သပ်ရပ် ကောင်းမွန်လှသော လက်ရာများ ဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် ပွင့်တော်မူပြီး ဘုရားလေးဆူအား သာဝကများ ရံလျက် ရှိပုံကို ဖောင်းကြွပုံဖော်ကာ ရွှေရည်သွန်း၍ထားသော ကြုတ်ဝိုင်းကြီးတွင် အဖုံးအလယ်မှ ညောင်ပင် ပေါက်ထားပေးပုံမှာ လက်ရာမြောက်လှသော ပန်းထိမ် လက်စွမ်းပင် ဖြစ်သည်။

ဖောင်းကြွစေသောနည်းဖြင့် ခတ်ထားသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားပုံပါ ရွှေပြား ငွေပြားများ၊ တံခါးစောင့်ရုပ် ငွေပြားများကိုလည်း တွေ့ရ ၏။ ပျူတို့သည် ရွှေရည်စိမ်၊ သို့မဟုတ် ရွှေချသည့်ပညာကိုလည်း တတ်ကျွမ်းသူများ ဖြစ်ကြ၏။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးအကျဆုံးဟု ဆိုရမည့် ဖန်ဆင်းတုတော် တစ်ဆူကို သရေခေတ္တရာတွင် တွေ့ရ၏။ ယင်းတို့အပြင် ဖန် ပုတီးလုံးများကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရ၏။ ဤပစ္စည်းတို့မှာ နိုင်ငံခြားမှ

သွင်းယူသော ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ပျူတို့ ပြုလုပ်သည့် ပစ္စည်းဟု အတိအကျ ခွဲခြား၍ မဆိုနိုင်သေးပေ။

ကျောက်သွေး အနုပညာ

ကြုတ်အချို့တို့တွင် ကျောက်သံပတ္တမြားကို မြှုပ်ထား၏။ လူသုံး လည်ဆွဲ ကျောက်မျက်ရတနာများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ အသုံးပြုခဲ့သော ကျောက်မျက်ရတနာတို့မှာ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ပတ္တမြား၊ နီလာ၊ ကြောင်၊ ကျောက်နီ၊ မဟူရာ၊ ဂေါ်မတ်၊ ဂေါ်ဒန်၊ ကျောက်သလင်း၊ ကျောက်စိမ်း၊ ဥဿဖရား စသည်တို့ ဖြစ်၏။ ချောမွေ့ညီညာစွာ လုံးနေသော အရွယ်အစားစား (အချို့မှာ သို့သွားသီးခန့် ကြီးသည်။) ရှိ ပုတီးလုံးများ၊ ရှစ်မြှောင့်၊ ခြောက်မြှောင့် ပါ ပုတီးစေ့များ၊ အလယ်တုတ်၍ ဘေးသို့ သွယ်သွားသော စည်းပုံ ပုတီးစေ့များ၊ ဆင်၊ သမင်စသည့် တိရစ္ဆာန်ပုံတို့ ပုံပေါ်အောင် ထုလုပ်ထားသည့် ကျောက်စိမ်းတုံးငယ်များ ပါဝင်သည်။ ဤကဲ့သို့ ပုံအမျိုးမျိုးပေါ်အောင် သွေးခြင်း၊ ဆစ်ခြင်းဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည့် လက်မှုပညာသည်များ ဖြစ်သည်။

မြေမီးဖုတ်အနုပညာ

ဗုဒ္ဓရုပ်ပုံတော်၊ မဟာယာနဘုရားအလောင်းပုံတော်ပါ၍ ပုံအမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိသော အုတ်ခွက်များ၊ ဌာပနာခန်း နံရံပတ်လည်ကို နံရံပြည့် တန်ဆာဆင်ရန် ပြုလုပ်ထားသော သဘာဝကျလှသည့် ရုပ်ဝက်ဖော်မြင်း၊ ခြင်္သေ့၊ အသီး၊ ပန်း၊ တိုင်၊ ရသေ့ရုပ်၊ မင်းရုပ်များက မြေစေးကို အနုပညာမြောက်စွာ ပုံဖော်၍ ကြာရှည်ခံအောင် မီးဖုတ်သည့်လုပ်ငန်း၌ ပျူတို့၏ ထူးချွန်မှုကို သက်သေခံနေပေသည်။

အုတ်လုပ်ငန်းတွင်လည်း တော်ကြသူများ ဖြစ်သည်။
မြို့ရိုးအတွက် ဖုတ်လုပ်ထားသော အလျား ၁၈ လက်မ၊ အနံ ၉
လက်မ၊ ထူ ၃ လက်မရှိ အုတ်ကြီးများမှာ နှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ကျော်
၁၃၀၀ကြာသည့်တိုင်အောင် ကောင်းမွန်လျက် ရှိသေး၏။

မြေအိုး မြေခွက်လုပ်ငန်းတွင်လည်း လက်ရာမြောက်ကြ၏။
ပြောင်အိုးများအပြင် အိုးအပြင်ပကို ပုံစံအမျိုးမျိုး တန်ဆာ
ဆင်ထားသော အိုးများကို ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။ သေသူ၏ အရိုးပြာ
ထည့်ရန် မြေအိုးများကို အထူးတလည် အဆန်းတကြယ် ပြုလုပ်
ကြသည်။ အိုးပုံစံ အမျိုးမျိုးရှိသည်။

စဉ်းလုပ်ငန်း

တရုတ်ခေတ်ပြိုင်ကျမ်းများက ပျူတို့သည် စဉ်းအိုးစဉ်းခွက်
များကို ရောင်းချကြောင်း၊ မြို့ရိုး၏ ပြင်ပ မျက်နှာအုတ်တို့ကို
စဉ်းကိုင်ထားကြောင်း ဖော်ပြကြ၏။ သို့သော် သရေခေတ္တရာခေတ်က
စဉ်းအထောက်အထားများကို သရေခေတ္တရာတွင် မတွေ့ရသေးပေ။

ပျူသဘင်ပညာ

တူရိယာဂီတနှင့် သဘင်ပညာတွင်လည်း ပျူတို့၏
တိုးတက် အောင်မြင်မှုမှာ အံ့ဩဖွယ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း တရုတ်
ခေတ်ပြိုင်ကျမ်းတို့က ဆို၏။ ၈၀၀နှင့် ၈၀၂ အေဒီနှစ်များတွင်
နန်စောမှတစ်ဆင့် ပျူယဉ်ကျေးမှု ချစ်ကြည်ရေးအဖွဲ့ကိုသည်
ထန်တရုတ် နန်းတော်သို့ ရောက်ခဲ့ကြ၍ ထိုယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
အကြောင်းကို အသေးစိတ်ရေးမှတ်ထားသော တရုတ်မှတ်တမ်း
တို့မှ သိရှိရ၏။

တူရိယာပစ္စည်းများ

ပျူတို့၏ တူရိယာတီးဝိုင်းတွင် တူရိယာပစ္စည်း ၂၂မျိုး ပါ၏။ ဤပစ္စည်းတို့ဖြင့် အသံရစ်မျိုးတီးမှုတ်နိုင်သည်ဆို၏။ ဤ တူရိယာပစ္စည်း ၂၂မျိုးတွင် သတ္တုနှင့်ပြီးသော ကိရိယာ ၂ မျိုး၊ ကြိုးတပ်ကိရိယာ ၇ မျိုး၊ ဝါးကိရိယာ ၂ မျိုး၊ ဘူးခွံကိရိယာ ၂ မျိုး၊ သားရေကိရိယာ ၂ မျိုး၊ ဆင်စွယ်ကိရိယာ ၁ မျိုး၊ ဦးချို ကိရိယာ ၂ မျိုး၊ ခရခွံကိရိယာ ၁ မျိုး စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ တူရိယာပစ္စည်းတို့၏ အမျိုးအမည်၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရွယ်အစား တို့ကိုပါ တရုတ်မှတ်တမ်းက ဖော်ပြသည်။ ခေါင်းလောင်း၊ လင်းကွင်း၊ စောင်းပြား၊ မိကျောင်း၊ ယခုခေတ် ဒုံမင်းဟု ခေါ်နေသော ကြိုးအများတပ်ထားသော ဗျပ်စောင်းတစ်မျိုး၊ ဗျပ်စောင်း ဝိုင်း၊ ပလွေ၊ တံမြွှာ၊ ယနေ့ရမ်းပြည်ကုန်းမြင့်သားတို့ သုံးနေသော ကံန်းခေါ် ဘူးခါးပလွေ၊ မြွေရေကြက်ထား၍ မျက်နှာ ၃ ဖက်ပါသော ဗုံနှင့် စည်၊ သံ လက်ခုပ်များ ပါဝင်သည်။ ကြိုးတပ်ကိရိယာတို့တွင် ကြိုးမည်မျှ၊ အသံညှိ ခလုတ် မည်မျှ၊ ကြိုးတင်တုံးငယ်^၁ မည်မျှ စသည်တို့ကိုပင် ဖော်ပြထား၏။ ဤကိရိယာပစ္စည်းများကို ထောက်၍ ပျူတူရိယာဂီတမည်မျှ တိုးတက်နေပြီကို ခန့်မှန်းနိုင်ပေသည်။

သီချင်းများ

ထန်နန်းတော်တွင် ပျူယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့သည် သီချင်း ၁၂ပုဒ် ဆိုခဲ့၏။ သီချင်းအားလုံးမှာ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သီကုံးထားသော သီချင်းများ ဖြစ်သည်။ သီချင်းတို့ကိုလည်း ဗုဒ္ဓ၏ တံဆိပ်တော်၊ အင်ကြင်းပန်းဘွဲ့၊ ချိုးဖြူ၊ စျာန်၏ ငြိမ်းချမ်းမှု၊ ဥဒေါင်းမင်း စသည်ဖြင့် အမည်များ ပေးထားသည်။

ကချေသည်တို့၏ ဆန်းကြယ်သော ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊
 အလှပြင်မှု၊ သရုပ်ဖော်၍ကကြပုံ၊ အတီးနှင့် အက ပန်ရ၍
 ညက်ညက်ညောညော ငြိမ်ငြိမ်ညောင်းညောင်းရှိပုံ၊ မကမိ အခမ်း
 အနားမှူးက အကအကြောင်းကို ရှင်းလင်း တင်ပြ၍ ဘာသာ
 ပြန်ပေးပုံ၊ ကပြီးသောအခါ အနုပညာသည်တို့က ဦးညွှတ်၍
 အလေးပြုပုံ၊ ထန်ဧကရာဇ်ကိုယ်တိုင် ပျူတူရိယာဂီတနှင့် ကပြ
 ဖြေဖျော်မှုတွင် စိတ်ဝင်စားစွာ အားပေးသည်ကို တရုတ်
 အနုပညာသည်တို့ကပင် ဝန်တိုလာကြပုံတို့ကို တရုတ်မှတ်တမ်း
 များတွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထား၏။ လွန်စွာ တိုးတက်အောင်မြင်၍
 တရုတ်နန်းတော်တွင် ပွဲဝင်ခဲ့သော အဆင့်အတန်းမြင့် လှသည့်
 တူရိယာဂီတနှင့် သဘင်ပညာ ဖြစ်ပေသည်။

ပျူနိုင်ငံ ပျက်သုဉ်းခြင်း

ပျူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုသည် အဆင့်အတန်းမြင့်လှ၏။
 ထူးချွန် အောင်မြင်မှု များရှိ၏။ ဤကဲ့သို့ ယဉ်ကျေးမှုတွင်သာ
 တစ်ဖက်သတ် ထူးချွန်နေသဖြင့် ပျူတို့မှာ နူးညံ့ပျော့လျော့သော
 အခြေသို့ ရောက်မှန်းမသိ ရောက်ခဲ့ကြ၏။ အနုပညာတွင်သာ
 နစ်မျောနေကြသဖြင့် တိုင်းပြည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး
 တို့ဘက်တွင် လျော့ညံ့လာကြပြီဟုဆိုရန်ရှိ၏။ အထက်တန်းကျသော
 ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကြာမြင့်စွာ နေလာခဲ့ကြသဖြင့် ပျူတို့သည်
 ယဉ်ကျေးနူးညံ့ ရည်မွန်လွန်းသည့် တစ်ဖက်စွန်းသို့ ရောက်ခဲ့ကြ၏။
 လိုအပ်သည့် မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ လမ်းကြောင်းမှ လွဲဖယ်သွေဖီရာ
 ရောက်ခဲ့ကြပေသည်။

မှန်၏။ ပျူတို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် သိရသမျှ အထက်တန်းကျ၍ ခမ်းနား လှသော မြတ်နိုးဖွယ်ရာဖြစ်သော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သိမ်မွေ့ ညက်ညော လှသည့် လူမှုဆက်ဆံရေးတို့ရှိခဲ့သော ရှေးအကျဆုံးသော ပဒေသရာဇ် လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ပျော့ညံ့မှု၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့မှု တည်းဟူသော တစ်ဖက်စွန်းသို့ရောက်ခဲ့ကြသဖြင့် ၈၃၂ အေဒီတွင် မမျှော်လင့်ဘဲ နန်စောတပ်များ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာသောအခါ မခုခံနိုင်ဘဲ အညံ့ခံလိုက်ကြရရှာသည်။ နန်စောတပ်တို့သည် ပျူ မြို့တော်ကို တိုက်ခိုက်လုယက်ဖျက်ဆီးရုံသာမက ပျူ ၃၀၀၀ကျော် ကို သုံးအဖြစ် ဖမ်းဆီးသွားကြသည်။

သုံးတို့ကို နန်စော၏ အရှေ့ပိုင်းမြို့တော်ဖြစ်သော **ကျော့တုင်**^၁ (ယခု ယူနန်ဖူ)အနီးတွင် ကျွန်အဖြစ်နေရာချထားပေး၏။ ကျွန် အဖြစ်စေ ခိုင်းကြသော်လည်း သူတို့ဘာသာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မှုကို ပြုလုပ်စေသည်။ နန်စောသခင်တို့က ကျွေးမွေးခြင်း မပြုကြပေ။

အထက်တန်းကျလှသော ပျူယဉ်ကျေးမှုသည် တစ်ဖက် စွန်းသို့ ရောက်ခဲ့သဖြင့် ဤကဲ့သို့ အဆုံးသတ်ကာ တစ်စခန်း သိမ်းခဲ့ရရှာသည်။

